

даного роботодавця: до трьох років – у розмірі середньомісячної заробітної плати; до 5 років – у розмірі тримісячної заробітної плати; до 10 років – у розмірі п'ятимісячної середньої заробітної плати; більше 20 років – у розмірі шестимісячної заробітної плати. Тому на думку О.П. Рудницької така правова позиція більш повно захищає інтереси працівників, які мають значний безперервний стаж роботи, у разі звільнення з зв'язку з скороченням [4, с.82-83]. Тому таке положення необхідно закріпити в чинному законодавстві про працю шляхом внесення змін до статті 44 КЗпП.

Підсумовуючи зазначимо, що трудові гарантії прав працівників повинні бути закріплені у Трудовому кодексі України аби уникнути порушення правових гарантії працівників з боку роботодавців. Тому існує необхідність оновити українське трудове законодавство щодо основ та порядку виплати вихідної допомоги, недотримання якого порушує процедуру припинення трудових відносин.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>;
2. Остапенко Л.О. Вихідна допомога як гарантія працівникам у разі припинення трудових відносин / Л.О. Остапенко // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrainepravo.com/scientifictought/naukova-dumka/vikhidna-dopomoga-yak-garantiya-pratsivnikam-u-razi-pripinenni-trudovikh-vidnosin/>;
3. Рудницька О. П. Поняття та класифікація гарантійних виплат / О. П. Рудницька // [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://eprints.zu.edu.ua/20975/1/%D0%](http://eprints.zu.edu.ua/20975/1/%D0%;);
4. Рудницька О.П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві / О. П. Рудницька. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. - 176 с.

САМУСЬ І. І.

студентка 5 курсу історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

ПРАВОВА СИСТЕМА НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ

Актуальність теми зумовлена тим, що Нова Зеландія у державному і правовому аспектах є досить яскравим і складним політико-юридичним утворенням. Вивчення становлення і розвитку правової системи в Новій Зеландії є важливим не тільки з пізнавального погляду, але й для правильного розуміння у цілому історії розвитку загального права в цій державі.

Метою статті є спроба дати загальну характеристику правової системи Нової Зеландії.

Виклад основного матеріалу. Правова система Нової Зеландії заснована на основних положеннях та принципах права Великобританії, колонією якої вона була протягом 1840-1947 років. Проте за роки своєї незалежності правова система

була оновлена та адаптована урядом Нової Зеландії до нових умов її функціонування.

Політичний лад країни характеризується незалежністю судової влади і правовою прозорістю, яка жорстко підтримується урядом Нової Зеландії, і вважається одним з найбільш політично стабільних демократій у світі. Згідно зі статистичними даними, рівень бюрократичної корупції і злочинності в Новій Зеландії є одним з найнижчих в світі.

Правова система Нової Зеландії складається з двох основних джерел:

1. Загальне законодавство, яке є основою для розробки законодавчих актів і складається з рішень, прийнятих у Великобританії та Новій Зеландії.

2. Акти та постанови Парламенту.

У Новій Зеландії немає Конституції, що зумовлено специфікою правових систем загального права. Англійськими судами була вироблена система жорстких рамок, вимога цілісної структури акту та характеру викладу норм, яка використовується в судах Нової Зеландії і на сьогодишньому етапі. В свою чергу, затвердження положення про те, що суд чітко діє згідно з кожним словом закону, призвело до того, що і закони стали досить конкретними, в них міститься безліч визначень застосовуваних понять і трактувань їх сутності. Якщо ж визначення певного поняття в законодавстві немає – суд тлумачить його виходячи з установок прецедентного права[1, с. 154].

Конституційна система Нової Зеландії відображається в ряді ключових законодавчих актів, які разом з конституційними конвенціями Нової Зеландії, формують Конституцію країни. До основних законодавчих джерел відносять: Закон про Конституцію 1986 року, Закон про права 1990 року, Закон про вибори 1993 року, Договір Вайтангі і Регламент Палати представників.

Органи влади у Новій Зеландії поділяються три гілки: законодавчу; виконавчу; судову. Законодавчу владу здійснює Парламент та Генерал-губернатор. До їх обов'язків входить ознайомлення, обговорення і голосування по законопроектах, які після підписання Генерал-губернатором набувають юридичної сили. Виконавчу владу представляє Кабінет Міністрів та державний сектор, які приймають участь у розробці загальнодержавної політики, проектів законів, а також контролюють виконання прийнятих законодавчою владою законів. Судова влада контролюється судами. До їх юрисдикції входить заслуховування та вирішення судових справ, шляхом застосування відповідних законів, а також перегляд адміністративних рішень.

Парламент Нової Зеландії був сформований за прикладом британської парламентської системи, відомої як система Вестмінстерського уряду і є вищим законодавчим органом в Новій Зеландії.

Парламент складається з двох частин:

1. Голова держави (Королева Елізабет II), яку представляє Генерал-губернатор. Генерал-губернатор призначається за рекомендацією прем'єр-міністра строком на п'ять років. Генерал-губернатор здійснює королівські повноваження королеви (прерогативи), які знаходяться в Патентному Листі 1983 року.

Основною конституційною функцією Генерал-губернатора є формування уряду держави, шляхом вибору партії з переважною більшістю голосів. Генерал-губернатор також може приймати нормативні акти, а його погодження потрібне

для прийняття всіх законопроектів, запропонованих Палатою представників, перш ніж вони можуть стати законом. Генерал-губернатор також займає посаду командувача збройних сил країни.

2. Палата представників, з якої складається Парламент Нової Зеландії.

Сто двадцять членів парламенту (депутати) обираються в Палату представників строком на три роки. Засідання Парламенту відбувається у Веллінгтоні. Членів парламенту обирають новозеландці у віці від 18 років і старше шляхом голосування на виборах.

Обов'язками Палати представників є обговорення і прийняття законодавчих актів, забезпечення роботи уряду, контроль за діяльністю уряду і захист інтересів населення Нової Зеландії. Палата Представників має цілий ряд профільних комітетів, в яких розглядаються запропоноване законодавство (законопроекти) в деталях [3, с. 241].

Виконавча влада складається з Прем'єр-міністра, Кабінету міністрів і державного сектора. Виконавча влада керує урядом, приймає рішення про політику держави та адмініструє законодавчі акти. Всі важливі державні політичні рішення і законодавчі пропозиції розробляються або узгоджуються Кабінетом міністрів.

Кабінет міністрів також координує роботу міністрів. Кабінет складається з міністрів, які є членами правлячої партії або партій в парламенті і знаходяться під керуванням прем'єр-міністра. Кожен член Кабінету міністрів відповідає за один або кілька урядових відомств, але можуть бути і міністри «без портфеля», які не мають постійної відповідальності за будь-яке відомство. Кабінет, як і Парламент, має комітети, в яких обговорюються конкретні питання в деталях.

Незалежність судової влади є важливим принципом Нової Зеландії, тому свобода від політичного втручання є суттєвою ознакою діяльності судової влади. Це відображено в Регламенті Палати представників, згідно якого діє заборона членам Парламенту втручатись в рішення суду. Рішення суду може бути піддане критиці, але особисті спроби вплинути на суддю не допускаються і несуть за собою кримінальну відповідальність.

До Верховного суду Нової Зеландії судді призначаються Генерал-губернатором, і мають мати досвід роботи більше семи років. Найвищим судом в Новій Зеландії є Верховний суд. Далі - Апеляційний суд та районні суди. У більшості випадків справи розглядаються в районних судах. Однак в тих випадках, коли сума позову складає більш ніж на 200 000 доларів США або скоєні серйозні злочини, то вони повинні бути розглянуті Верховним судом.

На додаток до цих судів є невеликі спеціалізовані суди, де розглядаються справи з охорони навколишнього середовища, трудові спори тощо [2, с. 143].

У Новій Зеландії є два основних підрозділи права – цивільне право і кримінальне право. Цивільне право охоплює суперечки між приватними особами, компаніями або урядом. Спори, як правило, пов'язані з фінансовими питаннями, такими як:

- спори щодо бізнес-контрактів, заповітів, податків, землі або іншої власності;
- випадки завдання матеріальної шкоди через недбалість;
- сімейні справи, такі як опіки над дітьми та поділ майна подружжя.

Багато цивільних справ вирішуються без судового слухання, після переговорів між адвокатами сторін і за загальним погодженням.

Кримінальне право передбачає розслідування поліцією різноманітних злочинів, наприклад, крадіжок, вбивств, при чому вони часто висвітлюються у засобах масової інформації.

Законодавство Нової Зеландії є добре впорядкованим і систематизованим. Незважаючи на відсутність кодексів, урядом були розроблені консолідовані акти, які регулюють діяльність правових інститутів.

Так, серед діючих законодавчих актів можна необхідно виділити наступні: Закон про компанії 1955 року, Закон про купівлю-продаж товарів 1908 року, Закон про торгове право 1908 року, Закон про морські перевезення 1968 року, Закон про повітряні перевезення 1967 року, Закон про торгівлю 1986 року (зокрема цей закон забороняє вчинення дій, що завдають шкоди вільній конкуренції, шляхом підтримки штучно високих цін), Закон про корпорації 1989 року (розслідування їх діяльності і організація управління), Закон про сімейну власність 1976 року, Закон про статус дітей 1969 року, Закон про право власності 1952 року, Закон про передачу права власності 1952 року, Закон про трибунали у спорх 1988 року.

Також у Новій Зеландії діє Білль про права 1990 року, який захищає цивільні і політичні права жителів Нової Зеландії. Даний закон захищає наступні категорії прав і свобод: життя і безпека людини; демократичні і громадянські права; недискримінація і права меншин; пошук, арешт та взяття під варту; кримінально-процесуальне право; право на справедливість. Крім того, закон не має вищої юридичної сили над іншими законодавчими актами, але тим не менш він забезпечує захист прав громадян при їх виконанні.

Суди повинні інтерпретувати інші закони відповідно з Біллем про права. Крім того, всі законопроекти оцінюються на предмет їх відповідності з Біллем про права, перш ніж вони будуть подані в парламент. Там, де існує невідповідність у проекті закону, Генеральний прокурор має поінформувати Парламент.

Закон про права людини 1993 року направлений на надання всім людям рівних можливостей та запобігання несправедливого поводження. Закон про права людини спрямований на ліквідацію дискримінації за ознакою статі, сімейного стану, релігійних переконань, етичних переконань, кольору шкіри, раси, етнічного або національного походження, інвалідності, віку, політичних переконань, статусу зайнятості, сімейного стану та сексуальної орієнтації. Він забороняє дискримінацію за цими ознаками в наступних галузях суспільного життя: зайнятість, освіта, доступ до громадських місць, надання товарів і послуг, а також житло і побут. Люди, які вважають, що піддалися дискримінації, можуть подати скаргу до Комісії з прав людини [4, с. 251].

Таким чином, правова система Нової Зеландії характеризується трьох рівневою структурою влади з поділом на законодавчу, виконавчу та судову, а також високим рівнем відкритості та прозорості в політичних питаннях.

Список використаних джерел:

1. Давід Р. Основні правові системи сучасності. / Р. Давід –М. – 1988. – 368 с.

2. Луць Л.А. Сучасні правові системи світу. Навчальний посібник / Л.А. Луць – Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. – 268 с.
3. Раймон Л. Великие правовые системы современности. / Л. Раймон – М., – 2010. – 462с.
4. Теліпко Владислав Едуардович. Універсальна теорія держави і права: підручник. – К. : Біноватор, 2007. – 512с

СИНЕЛЬНИКОВА О. В.

студентка 5 курсу історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИХІДНОЇ ДОПОМОГИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Актуальність дослідження. Економічні та соціальні виклики, з якими сьогодні зіштовхнулась Україна, вимагають рішучих дій. Врахування зарубіжного досвіду є невід'ємним елементом ефективного правового підходу у регулюванні трудових відносин. Законодавством кожної країни закріплені правові гарантії щодо дотримання трудових прав працівника при його звільненні. Однією з таких гарантії є виплата працівнику, який звільняється, вихідної допомоги.

Питанням про правове регулювання вихідної допомоги займалися такі науковці як: Сонін О.Є., О.П. Рудницька, П.А. Бущенко, І.А. Ветухова та інші.

Мета даної статті – ознайомитись із зарубіжним досвідом правового регулювання вихідної допомоги.

Вихідна допомога є компенсацією, яку роботодавець надає працівнику, який був звільнений, робота якого була ліквідована, який вирішив покинути роботу за взаємною згодою сторін, або хто пішов з роботи з інших причин. Зміст вихідної допомоги в Україні закріплено в ст. 44, Глава III, Кодексі законів про працю [1]. Дана виплата за чинним законодавством України про працю не належить ні до гарантійних, ні до компенсаційних виплат. Але О.П. Рудницька зазначає, що виплату вихідної допомоги все таки можна віднести до гарантійних виплат, адже вказана виплата здійснюється при звільненні з підстав, передбачених ст. ст. 36, 40 КЗпП України та за своїм змістом призначена для збереження за працівниками рівня доходів[5, с.181; 6, с. 184].

Характерним є те, що назва цієї виплати при звільненні працівника в трудовому законодавстві інших країн також має назву вихідної допомоги (ст. 48 Трудового кодексу Республіки Білорусь від 26 липня 1999 р.; ст. 140 Трудового кодексу Литовської Республіки, затверджений Законом від 4 червня 2002 р.; ст. 112 Закону про працю Латвійської Республіки від 20 червня 2001 р.). Хоча в деяких країнах ці ж виплати при звільненні називаються компенсацією (ст. 38 Трудового кодексу Грузії від 25 травня 2006 р.), або компенсаційними виплатами у зв'язку з втратою роботи (ст. 131 Трудового кодексу Республіки Казахстан від 23 листопада 2015 року)[4].

В Трудовому кодексі Литовської Республіки при розірванні трудового договору за ініціативою роботодавця без вини працівника відповідно до ст. 129